

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theophili Bernardini E Societate Iesv De Religiosæ Perseverantiae Præsidiis Libri XI. ...

Bernardin, Théophile

Antverpiae, 1622

3. Quæ sint ea vitia, quæ ab initio contracta corrigi vix possint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47032](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47032)

nos verò perbeatos, si ad cuiusmodi incipientium normam conantes, vltima dies deprehendat!

Omne imperfectum, & solummodo inchoatum, inquit S. Basil. molestè fero. nam & Orat. in inuicundum spectaculum est, imago ex dimidio expressa: inutilis verò est profectiois labor, viatore ad propositum finem & presinitam stationem non perueniente. Et qui in stadijs currunt, vno sæpè passu relictì à brauijs exciderunt. Si igitur nihil in tota vita Religiosa esse oportet imperfectum, omnino conuenit vt principiorum ratio maxima habeatur; nam, vt prouerbio fertur, magnorum fluminù sunt etiam fontes nobiles: ingentis & ad cælos vsque attollendi ædificij firmissima sunt fundamenta iacienda, & si vsquam, hic certè valet, vt paruus error in principio, euadat in fine permagnus. Maçte igitur animo, cuiusq; quæ per te in cælum erigenda, & æternitati sacrandæ est totius ædificationis expressam ex hoc nunc delineationem describe, solidiora fundamenta pone, nec nimium ab eo quod futura, quod exoptanda est, abludentem adumbrationem exculpe.

CAPVT III.

Quæ sint ea vitia, quæ ab initio contracta, vix deinceps corrigi possunt.

SEd aduersus ea quæ tum aliunde, tũ è D. Greg. & D. Bernat. protuli, occurret subtilior quispiam: Itane initia vocas, fundamenta dicis, quæ tota ex ædificationem complectuntur? quid enim? si propè nemo Religiosorum est, qui à primo nouitij feruoris gradu, vel tantillum adscendat, numquid non idem est & initium & finis? ex ædificasse, & fundamenta iecisse? Hoc autem parum certè probabiliter videretur dici: quid enim aliud est, quàm desperatione sui, Religiosos à cura perfectionis arcere, quàm veteranis nouitios ex æquare, infructuosos vitæ longioris annos pronunciare, nouaq; & ab omnibus explodenda doctrina statuere Religionem non quidem perfectionis adipiscendæ, sed vel statim adeptæ, vel numquam adipiscendæ, statum esse? Quæ si, vt concedi necesse est, fallissima sunt, id quoque vnde ista sequuntur euertendum est, & asserendum facilius esse in Religione, quàm in sæculo, à deterioribus ad meliora conuerti: inde verò præterea conficietur, primorum quidem initiorũ, si præclariora fuerint, magnam omnino, vt in aliare quauis, vtilitatem esse, at nequaquam necessitatem tantam quanta dicebatur.

Gravis hæc est, at quæ dilucidius rem totam commonstrabit obiectio: quippe pro verissimo est habendum, quædam esse perfectioris vitæ fundamenta, quæ nisi ab initio iacta, aut si oscitantius iacta sunt, ægrè admodũ ædificatio spiritualis assurgat, cuiusmodiq; Religiosus etsi in perfectionis acquirendæ statu

viuat, eam tamen suo ipsius vitio, sed vitio radices ab initijs ducente, numquam acquirat. Ideoque licet eiusmodi viro actionibus ex medioeri quadam virtute reperitis possit meritum numerosius accidere, id tamen vniuersum ad perfectionis summam nihil proficit, iacet in postremis, eoque quo primum cepit in gradu consistit. Quae autem sint haec tantopere in primo vitae melioris exorsu fundanda, diuino fauore fretus enumerare aggredior.

Refert sane plurimum, longeque quam dici potest, plaris aestimandum, quem sibi quisque in rei alicuius aggressionem finem statuatur. quippe ratum est optata consequi; per frequens verò, intra vota subsistere; sed inauditum, ut ad blandiens felicitas, ultra metas desiderij prouehat. Beatum se quisque credit, cum id quod volebat, obtinere potuit, cumque obtinuerit, laboris curam ponit, partem laetus fruitur. Videat igitur quisque quem sibi perfectionis finem ponat, qua de rebus saeculi, Religionis, aut suis existimatione imbuatur: vix enim fiet ut alius enadat quam pro huius aestimationis modo. Is ergo qui Religioso iugo ceruicem subdere vult, mente sic affici debet, ut ardentem summam perfectionis desiderio flagret, nihil elanguidum aut modicum conatibus praestigans: omnino permagni faciat quidquid ad spiritum attinet, nihil paruum reputans quod perfectioni officit; ideoque seria per uigilans animi sollicitudine preces & orationes obeat, conscientiae additiora scrutetur, errorum poenas exigat, neque sibi vlla in re blandiatur. Praeterea sibi certo persuadeat, aspera, humilia, crucem & mortificationem amplectendam, Christum crucifixum sequendum, ideoque nihil praeter spem euenturum, nihil a vitae suae rationibus alienum, quando cumque in eum asperiora multa, etiam quasi agmine facto, numeroque & grauitate obrutura irruent. Ex hoc nunc desuisse se suum esse, non sibi se, sed Religionem, & in ea Deo, & mori, & viuere: omnis ut sit vel negotij, vel otij, vel valetudinis, vel mortis, vel vitae cura ponenda, sed Praepositis & spiritualibus patribus tota committenda. Ipsos autem Superiores, eorumque iussa omnia diligere, venerari, & ut plane Dei auctoritatem maiestatemque referentes, cum omni iudicij summatione obseruare consuecat; pari que in ceteros omnes affectu redundante, fratres omnes, siue seniores, siue iuniores ademer, colat, ut Dei filios, sibi que praepositos, quorumque consortio sit indignus, diiudicare caueat, quin, miretur semper & collaudet. At verò, ab omni penitus rerum saecularium cogitatione, aestimatione, desiderio abhorreat; quo loco, quibus sit parentibus satis, propemodum si fieri potest ignoret. iudicia humana, blandiorem laudationis auram auerteret & pro nihilo ducat, hominum contemtionem quam existimatione securior.

Ecce quae prima existimo Religiosae vitae fundamenta, mundanae, & suis arbitrijs, commodis, ambitioni assuetae vitae prorsus aduersantia: quae quo certius firmata fuerint, eo sustentandis summam perfectionis culminibus erunt aptio-

aptiora: nec dubium, quin quicumque sic cœperit, dummodo sibi inuigilet, longè admodum in perfectione sit progressurus. Progredietur autem (quantum capere possum) eodem quo cœperit in gradu, id est eadem via, methodo & proportione progrediens. Sic enim intelligendum, & ex hoc sensu verum fructum percipiendum puto, vt dicatur Religiosus non vltra gradum cui primò insisterit pergere, non quidem quòd in vno & eodem semper quasi vestigio fixus inhaereat, sed quòd ab eo à quo semel cœperit virtutis gradu, id est remissione, languore, incitatione, vel feruore, & huius ipsius remissionis, languoris, incitationis, aut feruoris modo vix tantillum se patiatur dimoueri. Quod non absimile est abs illo itinere, quod cum aggredieris in plura admodumque diuersa discinditur, planum vnum, cœnosum aliud; aliud in montes, aliud excurrit in siluas; at eiusmodi sunt singula, vt vallis & fossis circumscripta, transcursum ex vno in aliud haud præbeant: certè & antequam vni te committas, dispiciendum, inquirendum accuratè quò ferat, quibus lacunis, anfractibus, præcipitijs & periculis pateat; sin autem audes temerè, serò lugebis, & si auiam selegeris viam, in ea progredieris quidem, at eadem, & nullo progressu, nihilque tibi nisi labor accedet. Haud secùs hinc accidere credo, qui spirituale stadium decursurus, viam aliquam certis limitibus comprehensam ingreditur, ista procedet, nec facillè fuerit vt semel initam vitæ rationem & modum meliorem commutet. retrocedere, elanguere, aberrare, & ab incepto resilire facilius est; at susceptas penitusque haustas, de modo viuendi persuasiones, quasi colores quibus prima & pura lana infecta fuerit, abs obscurioribus & nigricantibus in illustriores & purpurascens emutare, quantæ id operæ, quàm mirabilis artis fuerit!

Sed apertius hoc totum fiet, si vt feruidiora & probatiora, ita remissiora & à quibus cauere debeamus proposita, breui summa recenseam. Sunt enim qui ad Religionem accedant vœcordi quadam, præque segnitie emarcescente; humi reptantes, nihil magnum, excelsum nihil audentes: maius aliquid & dignius de perfectione non cogitant, nullumque ad eam ardorem animi sentiunt, calorum & lixarum de frumentatione & prædatione, non verò militum de victoria deque hoste fundendo sollicitorum similes. Hinc illos videas humana de se iudicia formidare; crucem, humilia, aspera cautè subterfugere; non alijs obsequi, sed suis alios rationibus obsecundare velle; sectari molliora, honoratiora, carni que placentia: quæcumque spiritualia sunt negligenter & remissè fiunt, oratio tepidior est, conscientia discussio sine accuratatione, emendatione, dolore vero: non abdicant eas quæ à rebus creatis hauriuntur consolationes, putant sibi eos quærendos esse socios qui lepidiores, ad risum & iocos proniores, naturæque suæ sint gratiores: amicitias & familiaritates domi forisque; contrahere appetunt, cognitionis & consanguineorum res magno affectu complectuntur, se libenter ad exteriora
diffun-

diffundunt, mentemq; inani vanissimarum cogitationum turba confundunt; industria suæ confidunt, amicos & patronos habere magnæ auctoritatis viros, pulcrum & securum putant, quare omnibus modis hos obseruant, adulantur; res suas sincerè & plenissimè Deo non committunt, sed prouidentia humanæ, & Superiorum affectibus omnia tribuunt; se magnos aliquos futuros esse credunt. At sanè quicumque eiusmodi est, vix ac ne vix quidem in Religione perseverabit, aut si quadam naturæ molliæ perseveret, ne hilum quidem à primis initijs proficiet.

De quo ut iudicari possit, certum est rarò ista vitia ita se statim prodere; sed vnusquisque explorare se rigidè debet, quàm præclare de perfectione sentiat, quem sibi progressus finem ponat, an mortificationem ad amet, voluntati & iudicio alieno potius quàm suo obsequi cupiat, spiritualia diligenter obire desideret, defectus minimos magni faciat, Deo confidat, Superiores suspiciat, nihil suum, nihil suorum quærat, cupiatque neminem ex hoc nunc nisi solum Iesum nosse crucifixum: si quid animo suo reperit inlatere, quod à perfectione maiore, à sui perfectissimo contentu etiamnum sit alienum, id funditus extirpare, pleneq; nihil quod mundum, quod vererem hominem sapiat, fouere conetur. Noceat & plusquam dici potest noceat, omnis sui ipsius, suorumq; iudiciorum existimatio & cura, omnis in perfectione generatim amanda tepor, omnis Superiorum depressio, aut de ijs dissidentia, omnis minor in diuinam prouidentiam fiducia, omnis in humanas artes præfissio, amor omnis cognationis & sanguinis, & denique omnis in remissiones, in res carni iucundiores cum veræ mortificationis horrore profusio. quòd si harum rerum neglectum exigui momenti esse, nec de earum depulsione sollicitum esse oportere putatis, qui vitæ spiritualis tirocinium ponit, & eam tabificam opinionem, antequam roboretur, non statim à primordio deponit, profectò nihil vnquam magni perfectiue abs illo expectandum erit.

Hos igitur torpentes, alteròque quasi pede claudicantes, nec Dei, nec munditotos, refuge; præclaros illos, æternaq; laude dignos, quos antè memoravi, athletas æmulare, teq; ipsum perfectionis omnis desiderio tam vegeto, tamque late patente succende, vt ab illa in posterum vestiganda numquam cesses, idque omne, id solum tibi sit iucundum, quod carnis edomandæ, spirituum comprimendorum, perfectionisque in vita Religiosa consequendæ materiam præbeat. Perge porrò, nec vnquam cesses, attende tibi ipsi ne deorsum delabaris, ideoque vsurpa frequentissimè celeberrimum illud, Ad quid venisti? quod quamdiu sedulus audies, numquam ab altiore gradu ad inferiora labèris.

Verùm priusquam hæc concludo, duo in vniuersum monebo: Primum, Vnicuique prouidendum esse, vt eam ingrediatur viam, qua semper ad altiora sit progressurus: eiusmodi autem via esse videtur illa, quæ moderata sollicitudine & timore castigante, ad summum perfectionis culmen auida contendit, que

quæ partis otiosa non incubat, nec pacis securitate solutior, cauere sibi desinit, at semper spiritualibus lucris inhians, sua ex omni re compendia venatur. Hanc inexplebilem perfectionis sitim quicumque incipiens secum attulerit, quiq̃ue illam crebris desiderij flabris irritare perrexerit, dubio procul is in virum suis omnibus numeris perfectum euadet.

At (quod alterum est) si quo modo iter eiusmodi non arripuerit, inferiora tepidioraq̃ue secutus, eritne quasi re conclamata desperandum, omnisq̃ue de perfectione consequenda cogitatio deponenda? minimè sanè; nimis enim perniciosum est, si ad meliora aditus occludatur, quippe, vt benè dixit quidam, *Nemo se mutat, qui se mutari posse desperet.* Verùm non hæc tibi, non aliis incipientibus loquor, quos minimè oportet vana in futurum dilatione delusos, languidiores in re præsentis conatus afferre. Illis loquor qui sua remissiora damnantes initia, assueto & veteri generi vitæ, inassuetum nouumq̃ue vitæ feruorem, quasi sterili oleastro fertilem oleam, inoculare prægestiunt.

*Mart. Du
mionis de
morib.*

His ergo paucis edico, vt teporis inoliti causas omnes acutissimè præuideant, modos & vias vincendi statuunt, leges condant, & cauendorum faciendorumq̃ue seriem statim constanter decernant: ingenti animo sibi vim inferat, omniq̃ue anteriora retractandi pudore deposito, palàm verbis factisq̃; profiteantur, nunc se alios induere mores, respicere pristina, perfectiora vestigare. Arduum videbitur, risus excitabitur, irritamenta insidiabuntur, potenter vetus assuetudo retrahet: at mens obduranda, perfringendi primi aditus, rumusculi aspernandi, concitator gressus vrgendus, perstandum, durandum, euincendum est: ac si fors comperire possint, quo in egregio facinore suos valeant animos frangere, singularem de tepore, deq̃ue iudicijs hominum victoriam reportare, si constanter & magno animo aliquoties ipsi se ipsos ita superarint, multùm ad victoriæ summam, vitæq̃ue nouæ laudem profecerint.

Arduum sanè est, vbi eadem omnia in sensus incurrunt, eadem in domo, iisdem conuictoribus, occupationibus & occasionibus iisdem, à laxiore vitæ disciplina ad seueriorem redire, eundem, in iisdem, alium tamen euadere: ardens tamen & serium, diuina protegente gratia, propositum, id non solùm imperabit, sed impetrabit etiam. At sicubi quibusdam interuallis in quemdam nouum gradum itur, sicubi habitationis & occupationum initur nouus quasi decursus: tum sanè consultissimum est attentè præmeditari, quid tibi adhuc defuerit, quod additum voles postmodum; qualem te, quibusve virtutum numeris absolutum præstare voles: id verò omne quod contenta prece, intentaq̃ue plurium dierum consideratione obseruaueris, scriptoq̃ue, ne memoria excidat, commendaueris; quadam sapiente pertinacia tene mordicus, neque inde te vel latum vnguem, donec insueueris, patiari dielli.

E

Huius

Huius autem quasi post quædam internodia capeſſenda mutationis oportunitatibus noſtra Societas abundat: quis enim, ſi modo benè velit, id non poſſit in Collegiorum, aut Profeſſionum mutandarum tanta crebritate? quis idipſam cumulatiùs non præſter, dum toto tertio anno vitam relegit, nouamque ſpiritus decurſionem quaſi à carceribus exorditur? ſunt alia plurimæ vel ab ordinibus, vel à gradibus, vel à varijs viciffitudinibus opportunitates, quas quilibet non indiligens progreſſionis amator obſeruabit: iſtque ita prouidè vterur, vt quamuis nos mutationum in meliùs malè ſubpudere ſoleat, eam à ſe calumniam diſpellat, magiſque à rebus ipſis in conſilia noua inductus, quàm præteritorum pœnitentia permotus fuiſſe videatur.

Tunc autem, & quodcumque nouam vitæ redintegrationem aggredimur, ſumma illa, quam diximus, principiorum ratio eſt habenda, vt feruentiſſima, vt perfectiſſima, vt ab omni eo quod carnem, ſanguinem & mundum redoler, ſint quàm maximè aliena: cum enim hæc inſtauratio ſit quædam vitæ ſpiritualis repetita natiuitas, non minoris & ipſa ſolet eſſe momenti. Habet (quod ipſis primordijs ineſſe diximus) ſuo etiam quodam modo, molle quiddam & tenerum, quod vbi in formam certam iuerit, nec aliam poteſt induere, nec imbibitam poteſt exſpuere. præterea primi illi in omni negotio impetus, ſi valentiùs incubuerint, potiſſimis nobiſque penitiſſimis perfectionis obicibus perumpendis, viæque ad cætera omnia complanandæ aptiſſimi ſunt: vim etiam & motionem excitant, ex qua poſtmodum eodem incitatu pergatur; perſuadent, & quodammodo cogunt, vt, niſi leues & inſtanres haberi velimus, eadem celeritate pergamus; cumque ardentiores animos & vegetiorem ſpem aggreſſio prima ſecum ferat, ſi eam quoniam elanguida eſt, victoria exoptata deſtituit, languor & deſperatio æternum obſellura & oppreſſura conſequetur. tantum in omni re prima valet aggreſſio. Det nobis ſumma Dei bonitas, & ſemper bona omnia fortiter aggreſſi, & fortium iniciorum non degeneres exitus conſequi.

C A P V T I V.

Ne ſimus in amando præcipites.

Poſtis quæ diximus initijs, proximum videtur vt inde præcauendi ducamus
Ep. 14. apud Hieron. **I**nitium, vnde omnis affectuum & operum originatio proſluit. *Grandem vim obtinet vera dilectio, ait quidam, & qui perfectè amatur, totam ſibi amantis vendicat voluntatem. nihil eſt imperioſius caritate. Ita eſt, fratres, neminem ſuſpicit amor: Bern. homil. ſed ne deſpicit quidem. Omnes ex æquo intuetur, qui perfectè ſe amant: & in ſeiſo celoſo in Cant. ſos, humileſque contemperat; nec modo pares, ſed vnum eos facit. Amor ſibi abundat, amor vbi*